
"Konstytucja Wielkiej Loży Narodowej Polski"

Ars Regia 1/1, 71-84

1992

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez **Muzeum Historii Polski** w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

„KONSTYTUCJA WIELKIEJ ŁOŻY NARODOWEJ POLSKI”**N..C..W..B..W..
OBRZĄDEK SZKOCKI DAWNY UZNANY
WOLNOŚĆ – RÓWNOŚĆ – BRATERSTWO****WSTĘP**

My, wolnomularstwo polskie, reprezentowane przez Wielką Lożę Narodową Polski, wyrazicielkę woli SS..I DD..LL.. symbolicznych na Wschodzie Polski, dnia 27 miesiąca drugiego roku prawdziwego światła 5928, a dnia 27 kwietnia 1928 roku ery światowej, pod młotkiem Najczcigodniejszego Wielkiego Mistrza BR.. Stanisława Stempowskiego, w Składzie Świąteł i Urzędników Wielkiego Warsztatu oraz Czcigodnych i Deputowanych Łóz

Uchwalamy i stanowimy:

Jako regularnie uprawomocnieni rzecznicy i wyraziciele myśli i woli wspólnej wolnomularstwa polskiego uznajemy siebie za ciało do ukonstytuowania czynności architektonicznych Wschodu Polskiego zarówno siłą formalnych uprawnień jak i moralnego autorytetu należycie powołane.

Uznajemy budownictwo nasze jako ciąg dalszy prac naszych braci, którzy w drodze ku wieczystemu światłu nas wyprzedzili, a którym sądzone było złożenie szlaków wolnomularstwa polskiego wbrew zaborczym wysiłkom obcej przemocy.

Stwierdzamy wreszcie i przyjmujemy, że wolnomularstwo polskie należy do obrządku szkockiego dawnego uznanego.

W myśl powyższych założeń poddawszy ścisłej rewizji Konstytucję Wolnomularską na ziemiach Polski dnia 26 miesiąca dwunastego, roku prawdziwego światła 5783, a dnia 26 lutego roku 1784 ery światowej promulgowaną, i zespoliwszy świetne jej tradycje z właściwym wolnomularstwu wszechświatowemu poczuciem przemian dziejowych i wynikłych stąd zbiorowej myśli przeobrażeń, – tę oto Konstytucję Wolnomularstwa Polskiego utrwalamy jako kamień węgielny polskiego budownictwa.

Spełniając nakaz Konstytucji, uchwalonej dnia 27 kwietnia 1928 roku ery światowej, wyrażony w jej art. 258, – Wielka Loża Narodowa Polski,

dnia 17 grudnia 1931 roku ery światowej zebrana, pod młotkiem Najczcigodniejszego Wielkiego Mistrza BR. Jana Mazurkiewicza, w składzie światła i urzędników Wielkiego Warsztatu oraz Czcigodnych i Deputowanych Łóż – przystąpiła do jej rewizji. Oddając hołd jej twórcom, uznała jej nienaruszalne podstawy nadal za kamień węgielny polskiego budownictwa i dokonała pracy pierwszego jego ociosania przez uchwalenie konstytucji w następującym nowym jej brzmieniu.*

CZĘŚĆ I

ZASADY OGÓLNE

Art. 1. Wolnomularstwo Polskie, zgromadzone w Wielkiej Łoży Narodowej Polski, stanowi potęgę niezawisłą, rządzącą się jedynie:

- a) brzmieniem niniejszej Konstytucji,
- b) tradycją Wolnomularstwa Polskiego i Wszechświatowego – w zakresie obrzędowości i ceremoniału,
- c) powziętymi w granicach niniejszej Konstytucji uchwałami Wielkiej Łoży Narodowej Polski i zarządzeniami Wielkiego Warsztatu,
- d) tymi uchwałami międzynarodowych zrzeszeń wolnomularskich, które przez Wielką Łożę Narodową Polski przyjęte zostaną.

Art. 2. Ujmując w pojęciu Wielkiego Budownika Wszechświata pierwiastek wierzeń ludzkich, dotyczących podstawowych zasad bytu kosmicznego i moralnego, Wolnomularstwo Polskie zabrania na terenie Łóż wszelkich sporów i dyskusji na tematy wyznaniowe.

Art. 3. Wolnomularstwo Polskie nie bierze udziału w życiu politycznym Ojczyzny, ani też nie dopuszcza dyskusji politycznych w Łóżach, podległych jego władzy.

Art. 4. Nie narzucając Braciom żadnych wierzeń religijnych, ani politycznych i żadnych im nie wzbraniając, Wolnomularstwo Polskie wymaga, aby wierzenia te były szczere i nie sprzeciwiały się jego podstawowym założeniom.

Art. 5. Wychodząc z zasad wolności, równości, braterstwa i sprawiedliwości społecznej, Wolnomularstwo Polskie dąży do wcielenia tych zasad nie tylko w stosunkach wewnątrz Zakonu, ale i w życiu publicznym własnego kraju i ludzkości całej. Dążąc do naprawy stosunków pomiędzy ludźmi, narodami i państwami, Wolnomularstwo Polskie wierzy, iż nieustanna praca Wolnych Mularzy nad doskonaleniem samych siebie jest pierwszym i bezwzględny nakazem na drodze do osiągnięcia tego celu. Za niezbędny warunek doskonalenia się Wolnomularstwo Polskie uznaje dążność do wiecznego postępu w myśl zasad powyższych przy stałym przestrzeganiu tolerancji zapatrywań odmiennych, nie sprzecznych jednakże z podstawowymi ideałami wolnomularskimi.

* W oryginale złożono wersalikami.

Art. 6. Wolnomularstwo Polskie dąży do rozpowszechnienia międzynarodowych zrzeszeń wolnomularskich i w pracach tych zrzeszeń jak najczynniejszy udział sobie nakazuje.

Art. 7. Wolnomularstwo Polskie, pod rządem Wielkiej Loży Narodowej Polski skupione, nie uznaje na terenie Rzeczypospolitej Polskiej żadnych innych symbolicznych formacji wolnomularskich, które by od Wielkiej Loży Narodowej Polski były niezależne.

Art. 8. Ideowe zasady Wolnomularstwa nie stanowią tajemnicy. Jawność publiczna wolnomularskiego bytu i uchwał wolnomularskich zależna jest od woli Wielkiej Loży Narodowej Polski. Jedynie rytuał wolnomularski jest dla światowych tajny po wsze czasy.

Art. 9. Tylko uczestnik Loży podległej Wielkiej Loży Narodowej uznawany jest przez nią za regularnego Wolnego Mularza polskiego.

Art. 10. Symboliczne Wolnomularstwo Polskie obejmuje władzę swoją trzy stopnie: Ucznia, Czeladnika, Mistrza.

CZĘŚĆ II

WOLNY MULARZ

Art. 11. Wolnym Mularzem polskim może zostać każdy, kto nosi w sobie poczucie godności ludzkiej, oparte nie tylko na dojrzałym rozumieniu prawdy i szlachetnym odczuciu dobra, ale także na dążeniu do nieustannego doskonalenia się.

ART. 12. Wartość światowego, którego wola braci do Zakonu wprowadzić zamierza, oceni mądrość braci zgromadzonych w SS. i DD. Lożach.

Art. 13. Wolnym Mularzem może zostać światowy dopiero po ukończeniu dwudziestego piątego roku życia. Wyjątek czyni się dla synów Wolnych Mularzy w stopniu Mistrza, którzy mogą być inicjowani po ukończeniu dwudziestego roku życia, jednakże przed dwudziestym piątym rokiem życia nie mogą osiągnąć stopnia Mistrza.

Art. 14. Przyjęcie światowych do Zakonu odbywa się w trybie inicjacji, nakazanym przez Księgę Rytów. Inicjacja odbyć się może jedynie po trzykrotnym głosowaniu w Loży i po zatwierdzeniu kandydatury przez Wielki Warsztat na wniosek Komisji Wielkich Ekspertów.

Art. 15. Wszystkie trzy głosowania nad przyjęciem światowego do Zakonu odbywają się w Loży tajnie przy pomocy galek czarnych i białych.

Art. 16. Dwaj Bracia w stopniu Mistrza, jako poręczyciele czyli postulanty, zgłaszają kandydaturę światowego w Loży.

Art. 17. Pierwsze głosowanie nad kandydaturą światowego odbyć się może jedynie po wysłuchaniu opinii o nim obu postulantów i nie wcześniej,

niż na następnym po zgłoszeniu kandydatury światowego zgromadzeniu Łoży oraz po wysłuchaniu głosu Br. Eksperta.

Art. 18. Gdyby przy głosowaniu w Łoży kandydatura światowego otrzymała więcej niż dwie czarne gałki, zostanie ona niezwłocznie zawieszona i ponowne jej zgłoszenie nastąpić może nie wcześniej, niż po upływie jednego roku.

Art. 19. W razie otrzymania przez światowego przy głosowaniu jednej lub dwu gałek czarnych, Czcigodny Łoży wzywa tych Braci, którzy przeciwstawili się przyjęciu światowego, aby zwierzyli mu poufnie przyczyny ujemnego głosowania. Mądrość Czcigodnego rozstrzyga o uznaniu tych przyczyn za ważne lub za niedość ważne w życiu mularskim. Sprzeciw Braci, którzy na wezwanie Czcigodnego nie zwierzyli mu przyczyn ujemnego głosowania, może być przez Czcigodnego uznany za niebyły.

Art. 20. Światowy, który próbę potrójnego głosowania pokonał i który w drodze inicjacji wypełnił przysięgę w Księdze Rytów przewidzianą, staje się Bratem. Spadają nań wszelkie ciężary i obowiązki wołą braterstwa i na zasadzie braterskiego spółzycia ustanowione. Nabytą przez inicjację godność wolnomularską utracić Brat może jedynie w wypadkach w niniejszej Konstytucji przewidzianych; nawet śmierć jego fizyczna jest tylko przejściem do Wiecznego Wschodu.

Art. 21. Afiliowanym w Łoży może być Brat, który uprzednio do jednej ze Sprawiedliwych i Doskonałych Łóz polskich należał. Afiliowanie Braci, którzy należeli do regularnych Łóz obcych, odbyć się może jedynie za uprzednim przyzwoleniem Wielkiego Warsztatu.

Art. 22. Głosowanie w Łoży nad afiliacją odbywa się jednokrotnie trybem głosowania tajnego. O afiliacji stanowi zwykła większość głosów. Brat afiliowany składa przysięgę na wierność regulaminowi i uchwałom Łoży oraz na uległość i posłuszeństwo jej władzom.

Art. 23. Brat, który wystąpił z Łoży macierzystej, pozostaje w stanie czasowego uspienia, z którego może być obudzony bądź w drodze powrotu do swojej Łoży, bądź przez afiliację do innej. Jeśli to nie nastąpi w ciągu roku, uspienie staje się bezterminowym. Łoża corocznie orzeka, który z Braci nie biorących czynnego udziału w pracach przestał być jej członkiem.

Art. 24. Wystąpienie z Zakonu jest każdemu z Braci dozwolone. Nie zwalnia to jednak od obowiązku dochowania tajemnic Zakonu. Ponowne wstąpienie odbyć się może jedynie po wykonaniu warunków wymaganych do inicjacji. Uznanie uprzednio osiągniętych stopni nastąpić może w wyjątkowym wypadku na mocy Wielkiego Mistrza.

Art. 25. Obowiązki Wolnego Mularza polskiego w życiu zakonnym są następujące:

- a) wierność zasadom naczelnym Zakonu,
- b) posłuszeństwo jego władzom,
- c) czynny współdział w pracach macierzystej Łoży,

d) wykonywanie uchwał Łoży macierzystej oraz Wielkiej Łoży Narodowej Polski i zarządzeń Wielkiego Warsztatu.

e) udział w świadczeniach materialnych, nakazem Łoży macierzystej lub Wielkiej Łoży Narodowej Polski określonych.

Art.26. Inicjowany wkracza w zakres prac wolnomularskich w stopniu Ucznia. Afiliowany zaś w stopniu, który w Łoży macierzystej mu przysługiwał.

Art.27. Stopień Czeladnika osiągnięty być może nie wcześniej niż w rok od wstąpienia do Zakonu, zaś stopień Mistrza – nie wcześniej niż dwa lata po osiągnięciu stopnia Czeladnika.

Art.28. Żadnemu z Braci nie wolno zabiegać o podniesienie płacy.

CZĘŚĆ III

ŁOŻA

Art.29. Łoża jest miejscem architektonicznej pracy i ogniskiem życia braterskiego uczestników. Skupienie duchowe, szczerłość, braterska miłość i tolerancja znamionują bieg jej pracy.

Art.30. Dziedzina prac Łoży jest pozostawiona jej decyzji. Jedynie nieczynność Łoży powoduje interwencję Wielkiego Warsztatu.

Art.31. Łoża zgromadza się przynajmniej raz na miesiąc.

Art.32. Łoże, w których skład wchodzi Bracia wszystkich trzech stopni, pracują w stopniu Ucznia.

Art.33. Na posiedzeniach Łóż w stopniu Ucznia wszystkie trzy stopnie wolnomularskie zarówno w dyskusji jak i w głosowaniu są równe.

Art.34. Czcigodnym Łóż przysługuje prawo zwoływania, niezależnie od zwykłych zgromadzeń Łóż w stopniu Ucznia, także zgromadzenia bez udziału Uczniów, które pracuje wówczas w stopniu Czeladnika, bądź też zgromadzenia jedynie w składzie Mistrzów, które pracuje wówczas w stopniu Mistrza. Jednakże tylko uchwały Łoży, pracującej w stopniu Ucznia, są dla całej Łoży obowiązujące.

Art. 35. Każda Łoża rządzi się własnym regulaminem, opartym na Konstytucji i zatwierdzonym przez Wielki Warsztat.

Art.36. Każda Łoża posiada odrębne miano i otrzymuje od Wielkiego Warsztatu patent konstytucyjny.

Art.37. Sprawiedliwą i Doskonałą może być jedynie Łoża, w której skład wchodzi przynajmniej siedmiu Braci, w tej liczbie przynajmniej trzech w stopniu Mistrza i dwu w stopniu Czeladnika.

Art.38. Nowa Łoża może powstać jedynie na mocy uchwały Wielkiej Łoży Narodowej Polski, powziętej na wniosek Wielkiego Warsztatu:

a) bądź drogą założenia nowej,

b) bądź drogą podziału istniejącej Łoży, na zasadach przez Zgromadzenie Łoży uchwalonych.

Art.39. Łoża istnieć przestaje:

a) gdy się sama rozwiąże,

b) gdy uchwałą Wielkiej Łoży Narodowej Polski zostanie uśpiona.

Art.40. Rozwiązanie się Łoży nie zależy od większości jej członków. Gdy bowiem część Braci, w składzie dla istnienia Łoży wystarczającym (art. 37), zechce prace dalej prowadzić, przysługuje im do tego prawo.

Art.41. Uśpienie Łoży uchwałą Wielkiej Łoży Narodowej nastąpi:

a) w razie nieposłuszeństwa Łoży prawom i władzom Zakonu,

b) w razie nieczynności Łoży,

c) w razie zmniejszenia się liczby jej członków do stanu, który pociąga za sobą jej niedoskonałość.

Art.42. Z chwilą rozwiązania się Łoży, lub jej uśpienia, wszyscy jej uczestnicy przechodzą w stan uśpienia. Mogą być poszczególni z nich obudzeni decyzją Wielkiego Warsztatu, a wtedy zyskują prawo do afiliacji w innych Łożach. Jeżeli to nie nastąpi w ciągu roku, przechodzą w stan uśpienia bezterminowego.

Art.43. Organami Łoży są:

a) Zgromadzenie członków,

b) Czcigodny,

c) Warsztat Łoży,

d) Deputowani do W . . . L . . . N . . .

e) Trybunał Łoży.

Art.44. Zgromadzenie Łoży jest ciałem, stanowiącym o jej życiu i pracach.

W szczególności od Zgromadzenia Łoży są zależne:

a) inicjacje,

b) afiliacje,

c) wybory na stanowiska Świąteł, Urzędników, Deputowanych i Sędziów,

d) zarządzanie funduszami Łoży.

Art.45. Rytualne Zgromadzenie Łoży odbyć się może w obecności siedmiu przynajmniej Braci, w tej liczbie jednego przynajmniej ze Świąteł.

Art.46. Fundusze Łoży składają się:

a) z miesięcznych składek członków,

b) z poborów za inicjację i podwyższenie płac,

c) z innych wpływów nadzwyczajnych.

Art.47. Wybory na stanowiska Świąteł, Deputowanych, Urzędników i Sędziów są dokonywane raz do roku. W razie opróżnienia któregokolwiek urzędu przed upływem roku Czcigodny powołuje zastępców. Sprawę zastępstwa reguluje art. 114.

Art.48. Świątłami Łoży są:

Brat Czcigodny,

Brat Pierwszy Dozorca,

Brat Drugi Dozorca,

Godności te mogą piastować tylko Bracia w stopniu Mistrza.

Art. 49. Brat Czcigodny przewodniczy pracom Łoży i Warsztatu, otwiera je i zamyka, tudzież czuwa nad zgodnością prac Łoży z prawami Zakonu oraz nad spełnieniem przez urzędników ich obowiązków. Zarządzenia Czcigodnego w Łoży są ostateczne.

Art. 50. Bracia Dozorcy Pierwszy i Drugi przewodniczą kolumnom Łoży. Współ z Czcigodnym stanowią trójkąt Świąteł Łoży, są najbliższymi pomocnikami i zastępcami Czcigodnego. Pełnia władzy Czcigodnego przechodzi na Dozorcę, który go zastępuje.

Art. 51. Urzędnikami Łoży są:

Mówca,

Sekretarz,

Skarbnik,

Ekspert,

Wolno jest Łoży ustanawiać także innych Urzędników, powierzając im właściwe czynności jako to:

Drugiego Eksperta,

Mistrza Obrządków,

Jałmużnika,

Eksperta Straszego,

Archiwisty,

Pieczętarza,

Strażników Świątyni i innych.

Art. 52. Mówca jest stróżem prawa Łoży. Baczy on nad przestrzeganiem przez Łożę Konstytucji, regulaminów i innych uchwał i zarządzeń, Łożę obowiązujących. Żadna uchwała Łoży nie może być powzięta bez uprzedniego wysłuchania opinii Mówcy, który w każdej chwili głos zabrać może.

Art. 53. Ekspert jest stróżem Rytów, ceremoniału i starodawnych obyczajów Wolnomularstwa. Baczy na ich przestrzeganie przez Łożę.

Art. 54. Sekretarz prowadzi i przechowuje deski rysunkowe i całą korespondencję Łoży oraz powiadamia Braci o posiedzeniach Łoży.

Art. 55. Skarbnik przechowuje fundusze Łoży, czuwa nad regularnym ich wpływaniem i czyni wydatki w myśl uchwał Łoży i pod kierunkiem Warsztatu.

Art. 56. Światła i Urzędnicy Łoży tworzą jej Warsztat, który jest bezpośrednim kierownikiem prac Łoży, a zarazem wykonawcą na jej terenie uchwał i zleceń Wielkiej Łoży Narodowej i Wielkiego Warsztatu.

Art. 57. Warsztatowi przysługuje prawo podnoszenia płac.

Art. 58. Deputowani Łoży, którymi mogą być tylko Bracia w stopniu Mistrza, są wraz z Czcigodnym przedstawicielami swej Łoży na Zgromadzeniach Wielkiej Łoży Narodowej Polski.

Art. 59. Łoża wybiera jednego Deputowanego. Gdyby ilość członków Łoży przekraczała dwudziestu pięciu, przysługuje jej prawo delegowania dwu Deputowanych. Po przekroczeniu liczby pięćdziesięciu – trzech Deputowanych itd. w tym samym stosunku.

CZĘŚĆ IV

WIELKA ŁOŻA NARODOWA

Art. 60. Wielka Łoża Narodowa Polski jest ciałem:

- a) jednoczącym życie wszystkich Łóż, pracujących na Wschodzie Polski,
- b) stanowiącym o prawach Zakonu,
- c) czuwającym nad zachowaniem tych praw oraz obyczajów wolnomularstwa.

Art. 61. Organami Wielkiej Łoży Narodowej Polski są:

- a) Zgromadzenie W .: L .: N .:
- b) Wielki Mistrz,
- c) Wielki Warsztat,
- d) Komisje stałe i niestałe,
- e) Wielki Trybunał,
- f) Wielkie Światła i Wielcy Urzędnicy.

Art. 62. W zgromadzeniu W .: L .: N .: uczestniczą z prawem głosu stanowiącego:

- a) Wielki Mistrz,
- b) Wielkie Światła i Wielcy Urzędnicy,
- c) Czcigodni Łóż,
- d) Deputowani Łóż, z prawem głosu doradczego:
- e) Członkowie Komisji Kontroli.

Art. 63. Zgromadzenie W .: L .: N .: odbywa swe prace pod młotkiem Wielkiego Mistrza, którego władza, jako trzymającego młotek na Zgromadzeniu, jest nieograniczona.

Art. 64. Do uprawnień i obowiązków Zgromadzenia W .: L .: N .:, które jest jedynym organem, stanowiącym prawa dla Wolnomularstwa polskiego, należy w szczególności:

- a) uchwalanie zmian i uzupełnień niniejszej Konstytucji,
- b) stanowienie uchwał wiążących Wolnomularstwo polskie w granicach niniejszej Konstytucji,
- c) przystępowanie w imieniu Wolnomularstwa polskiego do Międzynarodowych Związków wolnomularskich oraz występowanie z tych Związków,
- d) nawiązywanie stosunków przyjaźni z Wielkimi Łożami obcych Wschodów,

- e) delegowanie przedstawicieli na międzynarodowe zjazdy wolnomularskie i udzielanie im nakazów i instrukcji,
- f) powoływanie do życia Łóż nowych,
- g) usypianie Łóż,
- h) uchwalanie wysokości składek i opłat Braci oraz wysokości odliczeń, które mają być wnoszone do funduszków W .: L .: N .:,
- i) uchwalanie preliminarzy Wielkiego Warsztatu,
- k) wybór Wielkiego Mistrza, Wielkich Świąteł, Wielkich Urzędników, Wielkich Sędziów oraz członków Komisji Kontroli.

Uprawnienia przewidziane pod lit. d, e i h Zgromadzenie W .: L .: N .: może przelewać na Wielki Warsztat.

Art. 65. Zgromadzenie W .: L .: N .: jest prawomocne w razie obecności przynajmniej połowy Braci uprawnionych do głosowania, przy czym przynajmniej dwie trzecie Łóż Wschodu Polskiego winny być reprezentowane.

Art. 66. W razie niedojścia do skutku Zgromadzenia, Wielki Warsztat w najbliższym terminie zwołuje z tym samym porządkiem dziennym nowe Zgromadzenie, o którego prawomocności decyduje Wielki Mistrz.

Art. 67. Uroczyste Zgromadzenie zamykające rok wolnomularski jest zawsze prawomocne niezależnie od ilości zgromadzonych. Gdyby jednak ich ilość nie odpowiadała wymaganiom art. 65 niniejszej Konstytucji, Zgromadzenie ograniczy się wyłącznie do zaprzysiężenia i wprowadzenia Wielkiego Mistrza, Wielkich Świąteł, Wielkich Urzędników i Wielkich Sędziów.

Art. 68. Na żądanie przynajmniej trzech Łóż Wielki Warsztat winien jest zwołać Nadzwyczajne Zgromadzenie W .: L .: N .:.

CZĘŚĆ V

WIELKIE ŚWIATŁA I WIELCY URZĘDNIKY

Art. 69. Wielkimi Światłami W .: L .: N .: są:

- Wielki Mistrz,
- Wielcy Namiestnicy,
- Wielcy Dozorcy.

Art. 70. Wielkimi Urzędnikami W .: L .: N .: są:

- Wielki Mówca,
- Wielcy Sekretarze,
- Wielki Skarbnik,
- Wielki Ekspert Pierwszy,
- Wielki Ekspert Drugi,
- Wielki Ekspert Straszny,

Wielki Mistrz Obrządków,
 Wielki Architekt,
 Wielki Archiwista,
 Wielki Bibliotekarz,
 Wielki Pieczętarz,
 Wielki Jałmużnik,
 Wielcy Strażnicy, Wewnętrzny i Zewnętrzny.

Art. 71. Wielki Mistrz jest obierany raz na trzy lata. Inne Wielkie Światła i Wielcy Urzędnicy piastują swój urząd w ciągu jednego roku.

Art. 72. Wielki Mistrz jest widomym przedstawicielem myśli i woli Wolnomularstwa polskiego. Przewodniczy zarówno Zgromadzenia W .: L .: N .: jak i Wielkiemu Warsztatowi, jest członkiem i przewodniczącym honorowym wszystkich Komisji przy Wielkim Warsztacie istniejących – z prawem głosu stanowiącego.

Art. 73. Wielcy Namiestnicy sprawują zastępczo czynności Wielkiego Mistrza, dzieląc z nim i między sobą prace kierownicze.

Art. 74. Wielcy Dozorcy sprawują nadzór nad pracami swych kolumn na Zgromadzeniu W .: L .: N .:, nadto – w kolejności ich powołania – mogą zastępować Wielkiego Mistrza i Wielkich Namiestników pod ich nieobecność na Zgromadzeniach W .: L .: N .: i Wielkiego Warsztatu.

Art. 75. Wielki Mówca jest najstarszym wśród Urzędników Wielkiego Warsztatu. Jest on obrońcą Ustawy Konstytucyjnej i uchwał Zgromadzenia W .: L .: N .: w granicach tej Ustawy powziętych. Uchwały powzięte bez wysłuchania opinii Wielkiego Mówcy są nieważne z mocy prawa.

Art. 76. Gdyby Zgromadzenie W .: L .: N .: dążyło do powzięcia uchwały niezgodnej w rozumieniu Wielkiego Mówcy z Konstytucją, – Wielki Mówca może zażądać odesłania sprawy do zaopiniowania przez Komisję Konstytucyjną. W tym wypadku Wielki Mistrz przerywa dyskusję.

Art. 77. Wielcy Eksperci baczą na przestrzeganie przez Łoże starodawnych rytów Wolnomularstwa oraz kontrolują wstępowanie do Zakonu światowych akceptowanych przez Łoże.

Art. 78. Wielcy Sekretarze prowadzą deski rysunkowe prac Wielkiego Warsztatu oraz Zgromadzenia W .: L .: N .:, układają sprawozdania z działalności Wielkiego Warsztatu, przygotowują wszelkie akta, pisma, komunikaty i druki, wydawane w imieniu Wielkiego Warsztatu i W .: L .: N .:, prowadzą poczet Braci Polskiego Wschodu.

Art. 79. Wielki Skarbnik przechowuje fundusze i zarządza nimi zgodnie z uchwałami Zgromadzenia W .: L .: N .: i postanowieniami Wielkiego Warsztatu.

Art. 80. Wielki Mistrz Obrządków baczy na przestrzeganie należytego ceremoniału na Zgromadzeniach W .: L .: N .: i na wszelkich uroczystościach wolnomularskich.

Art. 81. Wielki Architekt zajmuje się zestawieniem i budową Sprawiedliwych i Doskonałych Łóż oraz prowadzi rejestry Braci pozostających poza ich Wschodami.

Art. 82. Wielki Bibliotekarz prowadzi księgozbiór W .: L .: N .:, czuwa nad jego planowym rozszerzaniem i ułatwia Braciom korzystanie z niego.

Art. 83. Wielki Archiwista rejestruje i przechowuje w całkowitym bezpieczeństwie od ciekawości światowych wszelkie zakończone prace Wolnomularstwa polskiego.

Art. 84. Wielki Pieczętarz przechowuje pieczęć W .: L .: N .:.

Art. 85. Wielki Jałmużnik czuwa nad zasilaniem i użytkowaniem Worka Wdowy w myśl zarządzeń Wielkiego Mistrza.

Art. 86. Wielcy Strażnicy, Zewnętrzny i Wewnętrzny, czuwają u wrót Świątyni, chronią ją przed ciekawością światowych tudzież czuwają nad porządkiem podczas prac Zgromadzenia W .: L .: N .:.

CZĘŚĆ VI

WIELKI WARSZTAT I KOMISJE

Art. 87. Wielki Warsztat, w którego skład wchodzi Wielkie Światła i Wielcy Urzędnicy jest wykonawcą Konstytucji i uchwał Zgromadzenia W .: L .: N .: a więc jest rządem Wolnomularstwa polskiego.

Art. 88. Wielki Warsztat orzeka prawomocnie, jeżeli na posiedzeniu jest obecnych przynajmniej siedmiu jego członków, w tej liczbie bądź Wielki Mistrz, bądź jeden z WW.: Namiestników oraz dwaj Bracia z pierwszych siedmiu WW .: Urzędników, wyszczególnionych w art. 70.

Art. 89. Wielki Warsztat może, celem załatwienia spraw bieżących, wyłonić grono, pracujące pod nazwą Wielkiego Pięciokąta, za którego działalność wszyscy członkowie Wielkiego Warsztatu są przed Zgromadzeniem W .: L .: N .: odpowiedzialni.

Art. 90. Przy Wielkim Warsztacie pracują Komisje stałe i niestałe. Te ostatnie powoływane są w miarę potrzeb bądź uchwałą Zgromadzenia W .: L .: N .: bądź decyzją Wielkiego Warsztatu lub Wielkiego Mistrza.

Art. 91. Komisje stałe są następujące:

- a) Komisja Rytów,
- b) Komisja Konstytucyjna,
- c) Komisja Ekspertów,
- d) Komisja Kontroli,
- e) Komisja Gospodarcza.

Art. 92. Szczegółowy zakres i porządek prac W .: L .: N .: i wszystkich jej organów tudzież Komisji stałych, zgodnie z zasadami Konstytucji, określi regulamin, opracowany przez Wielki Warsztat.

CZĘŚĆ VII

SĄDOWNICTWO WOLNOMULARSKIE

Art. 93. Trybunały wolnomularskie orzekają w sprawach przewinień Braci zarówno przeciwko moralności i dobrym obyczajom światowym, jak i przeciwko Konstytucji niniejszej, regulaminom, nakazom Władz Zakonnych, zasadom wolnomularskiej cnoty i braterskiego współzycia.

Art. 94. Mądrości Czcigodnego pozostawia się osąd drobnych uchybień i wykroczeń Braci.

Art. 95. Spory cywilne pomiędzy Braćmi nie podlegają jurysdykcji Trybunałów wolnomularskich.

Art. 96. Niedopuszczalne jest wkraczanie Wołnego Mularza przeciwko innemu Wolnemu Mularzowi w sprawach o charakterze osobistym na drogę karną przed sądy światowe. W wyjątkowych jedynie wypadkach przysługuje Wielkiemu Mistrzowi prawo udzielenia Bratu przyzwolenia na wniesienie światowego oskarżenia przeciwko innemu Bratu.

Art. 97. Niedopuszczalne są pomiędzy Braćmi rozprawy orężne.

Art. 98. Wyrokowanie światowe nie jest dla Zakonu stanowiące. Jednakże każdy z Braci, któremu los zdarzy ulec takiemu wyrokowaniu, winien być poddany Trybunałowi wolnomularskiemu.

Art. 99. Wyrokowanie wolnomularskie nie uznaje kategorii i stopniowania przewinień. Wagę ich, nie tyle od przejawów zewnętrznych i od skutków przewinienia, ile od napięcia złej woli zależną, określi mądrość wolnomularska Trybunałów.

Art. 100. Trybunały wolnomularskie znają następujące wyroki:

- 1) uniewinnienie,
- 2) braterskie napomnienie,
- 3) braterska nagana,
- 4) złożenie z piastowanych urzędów,
- 5) pozbawienie prawa piastowania urzędów na okres od jednego roku do lat trzech,
- 6) uspienie na okres od trzech miesięcy do jednego roku,
- 7) uspienie bezterminowe,
- 8) usunięcie z Zakonu i wpisanie oskarżonego w poczet Braci dla zakonu zmarłych. Kary wymienione w pp. 2 i 3 mogą być orzeczone łącznie z karami wymienionymi w pp. 4 i 5. Wyrok może zawierać także nakaz udzielenia pokrzywdzonemu Bratu zadośćuczynienia podług uznania Trybunału.

Art. 101. Obudzenie Brata uspienego bezterminowo może nastąpić nie wcześniej niż po upływie jednego roku od chwili uspienia i po wypełnieniu warunków wymaganych dla inicjacji. Brat obudzony z takiego uspienia składa uroczyste przyrzeczenie poszanowania i przestrzegania praw Zakonu.

Art. 102. Brat, usunięty z Zakonu, nie może doń powrócić, chyba tylko w wypadku jeżeli rewizja wyroku da mu usprawiedliwienie.

Art. 103. Wolnomularstwo polskie zna dwie instancje wolnomularskich Trybunałów:

- 1) Trybunał Łoży,
- 2) Wielki Trybunał.

Art. 104. Trybunał Łoży orzeka w składzie pięciu Braci. Dwaj z pośród nich sprawują ten obowiązek z urzędu. Są nimi: Czcigodny i jeden z Dozorców, lub w nieobecności Czcigodnego, dwaj Dozorcy. Pozatym w skład Trybunału Łoży wchodzi trzej Bracia w stopniu Mistrza, na dorocznej Łoży na stanowiska Sędziów wybrani. W skład Trybunału Łoży poniżej 12 Braci wchodzi jeden Sędzia oprócz dwóch Braci z urzędu.

Art. 105. W Trybunale Łoży uczestniczy Mówca lub jego zastępca, który nie biorąc udziału ani w głosowaniu, ani w naradach sędziowskich, obowiązany jest przed naradą postawić swój wniosek w imieniu dobra i godności Zakonu. Orzeczenie Trybunału, zapadłe bez wysłuchania wniosku Mówcy, są nieważne.

Art. 106. Czynność oskarżyciela publicznego w Trybunale spełnia Ekspert lub jego zastępca.

Art. 107. Trybunał Łoży orzeka jako pierwsza instancja we wszystkich sprawach z wyjątkiem wskazanym w punkcie 2 art. III.

Art. 108. Od wyroków Trybunału Łoży dozwolone jest stronie oraz Mówcy i Ekspertowi odwołanie się do Wielkiego Trybunału. Odwołania mogą być wnoszone w terminie miesięcznym od chwili zapadnięcia wyroku.

Art. 109. Skład Wielkiego Trybunału jest następujący:

- a) Wielki Mistrz, względnie zastępujący go W .: Namiestnik,
- b) jeden z Wielkich Dozorców,
- c) siedmiu Wielkich Sędziów w stopniu Mistrza, wybranych na dorocznym elekcyjnym Zgromadzeniu W .: L .: N .:

Komplet orzekający Wielkiego Trybunału stanowią: Wielki Mistrz lub Wielki Namiestnik, jeden z Wielkich Dozorców i trzech Wielcy Sędziowie.

Art. 110. Rola Wielkiego Mówcy i Wielkiego Eksperta, lub ich zastępców, uczestniczących z urzędu w posiedzeniach Wielkiego Trybunału, jest analogiczna do roli Mówcy i Eksperta w Trybunale Łoży (art. 107, 108).

Art. 111. Wielki Trybunał orzeka:

- 1) jako druga i ostatnia instancja we wszelkich sprawach, wchodzących pod jego rozpoznanie na skutek odwołań od wyroków Trybunałów Łóży,
- 2) jako instancja pierwsza i ostatnia w sprawach przeciwko Czcigodnym Łóży oraz członkom Wielkiego Warsztatu.

Art. 112. Wyrok Trybunału Łoży, skazujący Brata na bezterminowe uspienie lub usunięcie z Zakonu, podlega z urzędu rewizji Wielkiego Trybunału, który mocen będzie go zmienić lub zatwierdzić. Wyrok taki staje się prawomocnym dopiero po orzeczeniu Wielkiego Trybunału.

Art. 113. Sądownictwo wolnomularskie jest jawne wewnątrz Zakonu. Wolno każdemu z Braci, sądownictwu braterskiemu poddanemu, bronić się bądź osobiście, bądź przez innego, przez siebie obranego Brata. Zarządzenie tajności postępowania w wypadkach zagrażających bytowi lub powadze Wolnomularstwa, dozwolone jest jedynie Przewodniczącemu Trybunału. W razach wyjątkowych Trybunały są władne jednomyślną opinią powziąć decyzję o rozpoznaniu sprawy i wyrokowaniu trybem zaocznym, nawet bez zawiadomienia oskarżonego.

Art. 114. Tam, gdzie Trybunał Łoży nie może być ukonstytuowany, mądrości Wielkiego Mistrza powierza się bądź delegowanie do składu Trybunału Łoży Sędziów z innych Łóz, bądź oddanie sprawy orzecznictwu Trybunału innej Łoży.

Art. 115. Tryb postępowania zarówno w Trybunałach Łóz, jak i w Wielkim Trybunale w zakresie nakazów niniejszej Konstytucji, określą osobne przepisy, które będą zatwierdzone przez Wielki Warsztat na wniosek Wielkiego Trybunału uzgodniony z Komisjami Rytów i Konstytucyjną.

CZĘŚĆ VIII

MOC KONSTYTUCJI

Art. 116. Konstytucja niniejsza może ulec zmianom i uzupełnieniom jedynie uchwałą Zgromadzenia W . . L . . N . ., która uzyska przynajmniej trzy czwarte głosów uprawnionych do głosowania uczestników.

Art. 117. Wnioski dotyczące zmiany i uzupełnienia Konstytucji, płynąć mogą:

- a) od Wielkiego Mistrza,
- b) od Wielkiego Warsztatu,
- c) od Komisji Rytów lub Konstytucyjnej,
- d) od poszczególnych Łóz.

Wszystkie powyższe Wnioski muszą być przez Komisję Rytów i Konstytucyjną opiniowane.